

Ada Deprez, *Bibliografie van de Vlaamse Tijdschriften in de negentiende eeuw*, 36. *De Vlaamsche Beweging* (Brussel, 1851-1852). *De Verbroedering* (Antwerpen, 1855). *Hekel en Luim* (Hasselt, 1855-1856). *Het Letterblad* (Antwerpen, 1856-1857). *De Volksspiegel* (Antwerpen, 1859). *Almanak van 't Klaverblad* (Antwerpen, 1859). *Het Klaverblad* (Antwerpen, 1859-1860). *De Verbroedering* (Brussel, 1860). *Alleman's Vriend* (Antwerpen, 1860-1862). *Letterkundig Zondagsblad* (Antwerpen, 1861-1864). *Oud en Nieuw* (Gent, 1865), Gent, Cultureel Documentatiecentrum, 1999, 232 pp.

Ada Deprez, *Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften in de negentiende eeuw*, 37a en 37b. *Jaarboekje van het Conscience's Taalgenootschap 1874-1876*. *De Vlaamsche Lezer 1881-1883*. *Nieuw Nederlandsch Tijdschrift 1881-1883*. *De Ontwaking 1883-1884*. *Flandria 1885-1890*. *Weekblad Conscience 1889-1890*. *De Banier 1893-1905*, Gent, Cultureel Documentatiecentrum, 1999, 410 pp.

Onder deze achttien, meestal efemere tijdschriften en almanakken, zijn er twee die een rol van belang hebben gespeeld in de Vlaamse beweging. Ze worden beide beschreven en ontleed in nr. 37.

Flandria verscheen van augustus 1885 tot december 1890 als orgaan van de Liberale Vlaamse Bond van Brussel. Het weekblad werd aanvankelijk uitgegeven door Hippoliet Haerynck met medewerking van onder andere Emanuel Hiel en Frans Reinhard. Na november 1886 waren er twaalf redacteurs, onder wie ook Jan M. Brans, Maurits Josson, Reimond Stijns en Amaat de Vos (Wazenaar). Onder de medewerkers zijn nog te vermelden Geeraard-Jan Dodd, Jan A. van Droogenbroeck

(Jan Ferguut), Pol Gisseleire, Constant J. Hansen en Alfons Prayon-van Zuylen. Het blad speelde een pioniersrol in het herstel van de samenwerking tussen vrijzinnige en kerkse flaminganten, door de deelname van zijn groep aan de landdaggeweging en aan de Vlaamse Academie.

De Banier. Maandschrift gewijd aan Vlaamsche en maatschappelijke belangen, letterkunde en wetenschap door den Vlaamschen Katholieken Landsbond, Limburgsche Afdeling, verscheen in Hasselt van 1893 tot 1905. Hoofdredacteur was de drukker Eugeen Leën. Bij de stichters behoorden de advocaat Paul Bellefroid, het provincieraadslid Jozef Ceelen, de volksvertegenwoordiger Adriaan de Corswarem en verscheidene priesters onder wie Polydoor Daniëls. *De Banier* bracht, vooral aanvankelijk, vele verslagen van flamingantische manifestaties. Later ging de aandacht meer naar taal- en letterkunde.

LODE WILS

GRAAF DE GRUNNELAAN 14, B-3001 HEVERLEE